

Hoe het ook kan!

Hoog zomer, dat is zeker. Minder zeker is of het weer zich ook aanpast, al ga je er langzamerhand vanuit dat we 'gewoon' recht hebben op hoogzomerweer met de huidige trend van hogere temperaturen. Het is wel eens anders geweest. Berucht zijn de zomers 1954, 1956 en 1962 waarin de maximumtemperatuur op veel dagen amper de 15 °C haalde met veel wind en regen. Uitgesproken herfstweer dat in juni begon. In het blad 'bijenteelt' uit die tijd, het voormalige Groentje, kwam een rubriek Oogst en Dracht voor, waarin medewerkers uit verschillende delen van het land vertelden over de situatie in hun omgeving. Om in het huidige hoogconjunctuur-klimaatje nog eens met de neus op de feiten te worden gedrukt een korte (verregende) bloemlezing.

Paterswolde: 'We zijn vanmiddag naar de bijen geweest. De heide was uitgebloeid en de honingkamers waren leeg. Een volledige mislukking. 1962 is een mislukt bijenjaar geweest. Het koolzaad was nog vrij goed, maar daarna was het een brok mis. Slecht bevruchte moeren, moerloze volken, voeren en geen honing, dat was het van juni tot oktober'.

Egmond-Binnen: 'Hier aan de kust in Noord-Kennemerland zijn zeer weinig vliegdagen geweest sinds 18 juni met slechts een of hoogstens twee dagen, waarop er mogelijkheid was voor de bevruchting van koninginnen. Van een honingoverschot, van welke planten dan ook is in het totaal geen sprake. Een treurige zomer'.

Nijmegen: 'Door de vele regens en koude dagen brachten de bloemen in de stadstuintjes ook niet veel op. Er moest zelfs nog suiker bijgevoerd worden. Voor zeer velen was 1962 het slechtste bijenjaar dat we ooit hadden. Maar we imkeren verder en met onverminderde zorg gaan we inwinteren en hopen op een beter bijenjaar in 1963'.

Amsterdam: 'Het praktische bijenseizoen is afgelopen, het theoretische treedt aan. Het jaar 1962 gaf geen honing maar wel een grote dosis voldoening, want wij mochten getuige zijn van de moeizame opbloei van onze immen in de verstreken winterse zomermaanden'.

Een dag in april

April had dit jaar een paar mooie dagen voor ons in petto. Volop voorjaar. Op een van die dagen scheen er een flauw zonnetje na een paar uur regen. Het was windstil en het voelde zelfs zwoel aan. Om het voorjaar op te snuiven ben ik even de polder in geweest. Geweldig!

In de lucht talrijke grutto's, volgens kenners meer dan in voorafgaande jaren, die met hun karakteristieke roep de prachtigste capriolen in de lucht beschreven en verder alle andere vogels die je deze tijd in broedgebieden mag verwachten. Je laat het op je inwerken en voelt je herboren. 'Even' naar de bijen gaan zat er niet in vanwege de afstand en dreigende buienluchten, maar je weet hoe het er zal zijn. Tijdens de eerste inspectie op 17 april heb ik het aantal volken van vijf teruggebracht op drie. Een volk had al tien raten broed over twee bakken verdeeld, die zijn samengevoegd in een bak en daarop moerrooster en lage honingkamer. Gelijke aanpak bij het broed van twee andere volken. De overblijvende twee volken kwamen tot 11 raten broed en die moesten dus worden verdeeld over twee broedkamers, ook gevolgd door moerrooster en honingkamer. Vanwege ruim twee weken vakantie vanaf 24 april krijgen de twee volken op ene broedkamer een tweede broedbak vlak voor vertrek. Dan zijn de honingkamers al in gebruik genomen door de aanvankelijk beperkte ruimte. Ik beveel de bijen beleefd aan deze in gebruik te houden en te vullen met heerlijke voorjaars honing. Bij die laatste inspectie krijgen alle volken gelijk een darren kunstraat.

Na de langste dag

Terugkomend op de hoogzomer-situatie van dit moment, de bijen laten zich niet om de tuin leiden. De dagen worden korter en dat betekent dat een groot deel van de verzamelde nectar wordt bestemd voor wintervoedsel. Door de eeuwen heen hebben ze zich dat gedragspatroon eigen gemaakt, ware het niet dat de imker daar anders over denkt. Waar geen najaarsdracht is worden de honingkamers eind juli afgenomen en begint de imker met voeren. In gebieden met najaarsdracht wordt deze laatste handeling naar voren geschoven. Zelf pas ik de regel toe dat voor 10 september de volken klaar zijn voor het afvoeren. Laat, maar het is nu eenmaal niet anders en een mogelijk nadeel is me nooit opgevallen. Voorheen bestond mijn najaarsdracht uit een enorme hoeveelheid *Symphoricarpus*-struiken in de groenstroken en alles wat tuintjes in de woonwijk in de aanbieding hadden. De bijen stonden op twee broedkamers en op het rooster een lage honingkamer. Tegenwoordig is de struikheide de late drachtbron. Bij het begin van deze dracht wordt het volk teruggedrongen op een broedbak met minimaal 8 raten broed en op het rooster de lage honingkamer.

Het is een voortdurend balanceren tussen te weinig ruimte en daardoor optredende zwermneiging en het op tijd afnemen van verzegelde raathoning. Als het weer de eerste twee weken van de heidebloei meewerkt is het een wonder wat de bijen allemaal klaar spelen. De 'lust' tot bouwen, voor de raathoning, wordt later duidelijk minder. Na het afnemen van de honing komt een broedbak met zes (bij voorkeur) natte leeg geslingerde raten op de bodemplank en daarop broedbak twee met broed, stuifmeel, honing. Natuurlijk betekent deze manier van werken voor de bijen een extra inspanning want het suikerwater moet worden ingedampt en verzegeld. Om het geweten te sussen hebben imkers altijd met een ernstig gezicht verklaard dat door deze manier van inwinteren de oude afgewerkte bijen zijn verdwenen op het moment dat de wintertros zich vormt. Een weldaad dus voor het volk, dank zij de imker. Netjes toch? De hoeveelheid open broed wordt minder en de vrij komende cellen worden geleidelijk gevuld met wintervoer. Geen vuiltje aan de lucht, hoewel...

Subsidie

De afdeling Amstelland heeft het voor elkaar gekregen via een subsidie de CD-rom 'Wondere wereld van de honingbij' aan docenten van veertig scholen uit de gemeente Amstelveen uit te reiken. Deze geweldige PR-happening vond plaats op hun bijenpark. Wie volgt?

Glijdende tijd

Deze van imker tot imker wordt geschreven in april, volop voorjaar, u leest het in juli of augustus, hoogzomer en we praten over inwinteren. Het kan verkeren. Over dat laatste onderwerp is meer te melden dan u denkt. Ik heb u al eerder verteld over de imkersvereniging Gorssel die in hun clubblad BIJ-stellingen behandelen, zaken belangrijk genoeg om aandacht aan te besteden.

BIJ-stelling 21 luidt: 'Als bijen geen wintervoer meer opnemen, geeft dat de imker geen zekerheid dat het volk naar behoren is ingevoerd'.

Al jaren schrijft imkercollega Gerrit de Maag in 'Het vliegpat' het verenigingsblad van de Zutphense imkers. In het decembernummer van 1994 schrijft hij dat imkers hem meedeelden dat hun bijen geen wintervoer meer opnamen. Gerrits eerste gedachte was dat de bijen dan wel voldoende zouden hebben opgenomen. Toch was hij daar niet zeker van. Hij liep naar de verenigingsstal van 26 meter en trok een van de desbetreffende kasten open. Na grondig onderzoek bleek de voerspleet van het voerbakje te

zijn dicht gekit. Dat moest gebeurd zijn in de perioden tussen twee voerbeurten in. Gerrit leert zijn imkers nu dat ze de voerspleet eerst moeten controleren alvorens het suikerwater toe te dienen. Bij het achter elkaar afvoeren van de bijen treedt dit probleem uiteraard niet op.

Over inwinteren gesproken, leest u ook nog eens Bijen 8/7-8:204 (1999) e.v.

Het weer in juli en augustus

Voor de maanden juli en augustus geldt over de periode 1961-1990 een landelijk gemiddeld aantal uren zonneshijns van 191 en 187 uren, neerslag 70 en 68 millimeter en een maximum temperatuur van 20,7 en 21,0 °C. In de vijf achter ons liggende jaren gedroeg het weer zich als volgt:

juli-maanden					
Jaar	Zon	Uren	Neerslag (mm)	Max.temp	°C
1995	zeer zonnig	(272)	vrij droog	zeer warm	(25,5)
1996	normaal		nat	vrij warm	(22,5)
1997	normaal		normaal	normaal	
1998	somber	(153)	normaal	vrij koel	
1999	zeer zonnig	(257)	droog	(48)	zeer warm (24,4)

Augustusmaanden					
Jaar	Zon	Uren	Neerslag (mm)	Max.temp	°C
1995	zeer zonnig	(277)	zeer droog (29)	zeer warm	(25,5)
1996	normaal		nat	vrij warm	(22,5)
1997	zonnig	(248)	droog (45)	zeer warm	(26,0)
1998	normaal		normaal	normaal	
1999	normaal		nat (87)	vrij warm	

Geraadpleegd

'Bij-praten' Imkersvereniging Amstelland 22(77):4/8 (1999)
Tongeren, F. van, Bij-stelling 21 'De vliegplank' Imkers-
vereniging Gorssel 6(1):17 (1995)

Oost-Duitse imker zoekt contact

Een bijenteler met ongeveer 50 volken in voormalig Oost-Duitsland wil graag in contact komen met een Nederlandse bijenhouder voor uitwisseling van kennis. Welke bijenhouder heeft hier belangstelling voor? Voor informatie: tel./fax 0521-381505.

Fam. Brouwer, Vledder (Dr.)